

Van: [REDACTED] ([REDACTED]) <[REDACTED]>

Verzonden: maandag 14 juli 2025 20:58

Aan: Raadsgriffie Dordrecht <Raadsgriffie@dordrecht.nl>; Bronsveld, C (Corine) <c.bronsveld@dordrecht.nl>

Onderwerp: Toezeggingen Rijkscoördinator

Ha collega's

bij haar bezoek aan de raad van Dordrecht heeft de Rijkscoördinator Chemours toegezegd een aantal zaken na te gaan.

De antwoorden treffen van de RC jullie hierbij aan.

Zouden jullie dit kunnen doorgeleiden aan de raad? Dank!

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Werkdagen: maandag tot en met donderdag

Toezegging 1: Om meer informatie te verstrekken met betrekking tot het drinkwater en PFAS gehalte, de techniek om PFAS uit drinkwater te halen en waarom er nog PFAS in drinkwater zit.

Antwoord

Voor drinkwater gelden (vanaf 2026) wettelijke normen voor PFAS. De chemische parameterwaarde voor PFAS (som-PFAS van 100 ng/L) is afkomstig uit de Europese drinkwaterrichtlijn en is in het Drinkwaterbesluit opgenomen. Deze norm wordt vanaf 12 januari 2026 van kracht. Het RIVM concludeerde in 2022 dat het Nederlandse drinkwater nu al aan deze nieuwe normen voldoet:¹

scenario's.

DWR parameter waarde PFAS	Drinkwater geproduceerd uit oppervlaktewater (N = 454)		Drinkwater geproduceerd uit grondwater (N = 273)	
	% over-schrijdingen	Gemiddelde concentratie (ng/L) (min - max)	% over-schrijdingen	Gemiddelde concentratie (ng/L) (min - max)
PFAS-20 (100 ng/L)*	0,0%	18 (0 - 64)	0,0%	1,2 (0 - 25)
PFAS totaal (500 ng/L)**	0,0%	21 (0 - 70)	0,0%	1,2 (0 - 25)

DWR: Drinkwaterrichtlijn

Een aanzienlijk deel van het Nederlandse drinkwater voldoet daarnaast op dit moment bovendien aan de richtwaarde (4,4 ng/l PEQ) die door het RIVM is afgeleid op basis van de gezondheidskundige grenswaarde van EFSA uit 2020.² Dit is echter geen wettelijke norm in het Drinkwaterbesluit.

De minister van IenW heeft toegezegd te kijken wat ervoor nodig is om de drinkwaterrichtwaarde van 4,4 ng/l PEQ in de toekomst in het Drinkwaterbesluit als een wettelijke kwaliteitseis op te nemen. Vanwege de impact die een lagere norm heeft op de bedrijfsvoering van de drinkwaterbedrijven en daarmee samenhangend de kosten van het drinkwater wordt in overleg met de sector bepaald welke stappen hiervoor doorlopen moeten worden en op welke termijn dit realiseerbaar zou zijn.

Met de drinkwatersector is bovendien afgesproken dat deze sector zich voor de korte termijn richt op mogelijke aanpassingen aan de huidige zuiveringsinstallaties. Er loopt onderzoek naar de mogelijkheden om een PFAS-verlaging te bewerkstelligen via verschillende technologieën, zoals het aanpassen van de dosering van actief kool of door toepassing van omgekeerde osmose. De drinkwatersector werkt daar actief aan.

Als onderdeel van het PFAS-onderzoeksprogramma wordt daarnaast door het RIVM verdiepend onderzoek gedaan naar hoe PFAS in de bodem zich naar diepere lagen en naar het grondwater verplaatst. Dit geeft inzicht in wat de verplaatsing van PFAS-verontreiniging betekent voor toekomstige belasting van het Nederlands drinkwater en voor de voedselproductie op de bovenste bodemlaag.

¹ RIVM (2022), PFAS in Nederlands drinkwater vergeleken met de nieuwe Europese Drinkwaterrichtlijn en relatie met gezondheidskundige grenswaarde van EFSA. RIVM-briefrapport 2022-0149, p. 27.

² Tweede Kamer 2022-2023, 35 334, nr. 209.

Naar aanleiding van de aangekondigde maatregelen zijn drinkwaterbedrijven reeds gestart met het intensiveren van filtratie door actief-koolstoffilters vaker te regenereren en de dosering actieve koolstof in poedervorm te verhogen. In vergelijking met de resultaten van het RIVM-rapport uit 2022, toont een RIVM-rapport uit 2023 aan dat dergelijke maatregelen in sommige situaties hebben geleid tot 40% minder blootstelling via drinkwater aan de EFSA-4 PFAS (waaronder PFOS en PFOA) vergeleken met de periode 2015-2021.³ Daarnaast wordt gewerkt aan alternatieve oplossingen en technologieën, zoals toepassing van omgekeerde osmose (membraanfiltratie). De drinkwatersector bespreekt jaarlijks met het ministerie van IenW de voortgang van de inspanningen om PFAS-concentraties te verlagen. Voor meer informatie over de mogelijke in te zetten technieken om (drink)water te zuiveren en de uitdagingen daarbij zie artikel <https://www.h2owaternetwerk.nl/vakartikelen/ontwikkelingen-rond-verwijdering-van-pfas-uit-de-waterketen>.

Drinkwater voor Dordrecht wordt geleverd door Evidens vanuit de productielocatie Baanhoek. Op de website van Evidens worden de meetresultaten voor PFAS weergegeven: <https://assets-eu-01.kc-usercontent.com/1ffbcffa-b9c7-0138-0551-b76f56f16b60/ffbde135-beee-4b3a-8ec7-ecfa28eebfcd/Perfluorverbindingen%20Baanhoek%20drinkwater%20tbv%20publicatie.pdf>.

Toezegging 2: Aandacht voor de landbouwgrond en de landbouwproducten met betrekking tot PFAS.

Antwoord

In 2019 heeft het RIVM een eerste onderzoek naar landbouwriscogrenzen voor PFAS uitgevoerd in opdracht van het Hoogheemraadschap van Rijnland. De berekende risicogrenzen konden gebruikt worden om te bepalen of PFAS-houdende bagger en grond na toepassing op agrarische landbodems kunnen leiden tot concentraties PFAS in landbouwproducten die leiden tot overschrijding van de gezondheidskundige grenswaarden voor voedselinname. Daarnaast geven de risicogrenzen uit dit rapport een indicatie van de duurzame geschiktheid van de bodem voor de betreffende functie. Een lokale overschrijding van de risicogrenzen betekent niet dat sprake is van onaanvaardbare risico's. Het uiteindelijke voedselinnamepatroon bepaalt of er daadwerkelijk een gezondheidsrisico is. Een voedselgewas dat veel PFAS opneemt en hoge concentraties bevat maar slechts beperkt wordt gegeten is minder risicovol.

Door het RIVM wordt nu een nieuw onderzoek uitgevoerd als update van het 2019 onderzoek. De waarden kunnen als hulpmiddel gebruikt worden bij het maken van een afweging in een lokale/specifieke situatie. Bijvoorbeeld: kun je locatie X nog aanhouden als landbouwgrond of is het beter hier een andere bestemming voor te zoeken?

Voor een beperkt aantal voedselproducten zijn er (Europees) vastgestelde wettelijke PFAS grenswaarden, de zogenaamde Maximum Limieten (ML). Deze zijn er voor vlees, vis, gevogelte en eieren. Daarnaast is er een Europese aanbeveling voor monitoring waarin indicatieve niveaus zijn opgenomen voor PFAS in diverse producten (fruit, groente, zetmeelhoudende wortels en knollen,

---

³ Het gaat dan om scenario's met mediane drinkwaterconsumptie, drinkwater van oppervlaktewater en zgn. lower bound scenario. RIVM (2023), Risk assessment of exposure to PFAS through food and drinking water in the Netherlands. RIVM report 2023-0011, p. 60.

wilde paddenstoelen, melk en babyvoeding). De data afkomstig van deze monitoring kunnen op termijn dienen als basis voor het vaststellen van een wettelijke waarde.

Levensmiddelenbedrijven zijn er zelf verantwoordelijk voor dat hun producten voldoen aan de wettelijke eisen. Bedrijven moeten er dus ook zelf op letten dat hun producten niet te veel PFAS bevatten. Dit betekent dat ze verplicht zijn om de hoeveelheid PFAS in hun producten te meten als PFAS een mogelijk probleem kan zijn in hun producten. Beheersing van PFAS moet in dat geval opgenomen zijn in het HACCP-plan van het bedrijf.

Wanneer PFAS-gehalten niet aan wettelijke criteria (maximumgehalten voor PFAS in levensmiddelen) voldoen, of wanneer een bedrijf andere redenen heeft om aan te nemen dat de in de handel gebrachte levensmiddelen onveilig zijn, dient een bedrijf hier melding van te doen bij de NVWA.

In de regio Dordrecht zijn door de NVWA een aantal jaren terug onderzoeken uitgevoerd naar vlees, melk, fruit en eieren die bedrijfsmatig worden geproduceerd. Er zijn geen overschrijdingen aangetroffen van ML (eieren, vlees) of indicatieve waarden (melk, fruit). Voor melk en fruit geldt dat op sectorniveau geen signalen worden afgegeven van overschrijdingen van indicatieve waarden. De raad heeft over de resultaten van het onderzoek een presentatie gehad van de NVWA: <https://raad.dordrecht.nl/Documenten/Presentatie-Nederlandse-Voedsel-en-Warenautoriteit-PFAS.pdf>

Toezegging 3: Voor wat betreft de werknemers wordt teruggekomen op wat SZW kan betekenen en of ze als groep zijn/worden meegenomen in het grote onderzoek van het RIVM

Antwoord

Op grond van de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet) moet de werkgever zorg dragen voor een veilige en gezonde werkomgeving van werknemers. Hierbij hoort het monitoren van de effecten van het werk op de gezondheid van de werknemer, zoals de verplichting om werknemers een periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek aan te bieden. Een eventueel naar aanleiding van de verkenning uit te voeren onderzoek naar de gezondheid van medewerkers van Chemours kan geen betrekking hebben op deze werkgeversverplichting en ontslaat de werkgever niet van deze verantwoordelijkheid.

Om de onderzoeksopzet van het gezondheidsonderzoek in de regio Dordrecht af te stemmen op de behoefte van omwonenden heeft het RIVM eerst een verkenning uitgevoerd middels een vragenlijstonderzoek.⁴ In dit onderzoek konden omwonenden ook aangeven of zij werknemer of oud-werknemer zijn van Chemours. Het merendeel van de huidige werknemers dat de vragenlijst heeft ingevuld, geeft aan zich weinig tot geen zorgen te maken over de aanwezigheid van Chemours of PFAS in hun leefomgeving. Voor wat betreft de oud-werknemers en familieleden geeft het merendeel aan zich een beetje tot veel zorgen te maken. Deze behoeften zijn overeenkomstig met die van de omwonenden uit de regio Chemours. Vanwege de zorgen van omwonenden wordt er in het RIVM-onderzoeksprogramma al met extra aandacht naar deze regio gekeken maar wordt geen specifiek onderscheid gemaakt naar werknemers van Chemours. Zo

---

⁴ RIVM (november 2024), Verkenning Chemours en de Westerschelde; advies voor onderzoeken naar PFAS in deze regio's.

worden er in de biomonitoringsonderzoeken extra samples meegenomen uit deze regio. Ook wordt er naar aanvullend gezondheidsonderzoek gekeken.

Toezegging 4 Vanuit de Raad Dordrecht worden vragen gesteld over de gehanteerde normen door RWS bij het Projectbesluit Hel en Zuilespolder. De raad geeft aan dat er door RWS een norm gehanteerde norm van 7 µg/kg d.s terwijl naar het oordeel van de raad 1,9 µg/kg d.s had moeten worden toegepast toepassen en vraagt de Rijkscoördinator dit te bespreken met RWS.

Antwoord

Aan de RC is gevraagd om richting Rijkswaterstaat een rol te spelen inzake de Hel en Zuilespolder over het toepassen van normen. De RC heeft hierover contact opgenomen met RWS. RWS kan de vraag over verkeerde normen niet plaatsen. De genoemde waarden zijn de advieswaarden (geen normen) die onderdeel zijn van het Handelingskader PFAS. Dit Handelingskader is in dit project toegepast om te bepalen welke kwaliteit de grond heeft en voor welk hergebruik de grond geschikt is. RWS geeft verder aan dat voor het betreffende KRW-project alle gangbare procedures en beoordelingen zorgvuldig zijn doorlopen. In januari 2025 is een Ontwerp Projectbesluit gepubliceerd en er heeft een reguliere inspraakprocedure plaatsgevonden, ook voor de gemeente. Het definitieve besluit is inmiddels vastgesteld.